

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 54/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kustannustuen kohdentumisesta ja maksamisesta koronarajoituksista kärsineille yrittäjille

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sofia Virta /vihr ym näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 54/2022 vp:

-miten varmistetaan, että kustannustuki kohdentuu tosiasiallisesti niihin yrityksiin, joiden liiketoimintaa koronarajoitukset ovat vaikeuttaneet ja

-miten varmistetaan, että tuki tavoittaa yrittäjät kohtuullisen ajan kuluessa myynnin menetyksestä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kustannustuen ensimmäinen haku oli avoinna hakemuksille 31.8.2020 saakka ja toinen haku 26.2.2021 saakka. Kolmas hakukierros oli käynnissä 27.4.2021–23.6.2021 ja neljäs 17.8.–30.9.2021. Viides tukikierros järjestettiin 21.12.2021–18.2.2022. Poikkeusolot ja tilojen sulkemiset vaikeuttivat yritysten taloudellista tilannetta keväällä 2021 ja nämä vaikeudet jatkuvat osin edelleen eräiden rajoitusten jatkuttua syksyille asti. Pienten yritysten osalta sulkemiskorvausta koskeva hallituksen esitys muutoksesta kustannustukilakiin esiteltiin valtioneuvostossa 18.3.2021 ja lainmuutos tuli voimaan 12.4.2021. Hallituksen esitys 97/2021 kustannustuen neljännestä hakukierroksesta kohdentui näitä sulkutoimia seuranneeseen vaiheeseen.

Kustannustuen viidennessä vaiheessa tuen kohdentuvuutta parannettiin rajaamalla tuki tietyille ennalta valituille toimialoille – matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-aloille, joiden osalta koronapandemian jatkuminen oli aiheuttanut edelleen tukitarvetta. Lisäksi tukikelpoisia olivat yritykset, jotka ovat kärsineet pandemian hallintaan liittyneiden rajoitusten vaikutuksesta. Tukikelpoisuuden edellytyksenä oli vähintään 30 prosentin liikevaihdon lasku. Lainmuutos tuli voimaan 15.12.2021 ja tuen käsittely valtiokonttorissa alkoi 21.12.2021.

Vuoden 2021 lopussa epidemiatilanne vaikeutui ja alueelliset tartuntatautiviranomaiset joutuivat epidemian leviämisen estämiseksi tekemään päätöksiä, jotka rajoittivat yritystoimintaa merkittäväällä tavalla. Valtioneuvosto teki 22.12.2021 periaatepäätöksen sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelmassa CO-VID-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseksi 2021–2022 tarkoitetun hätäjarrumekanismin käyttöön otosta. Valtioneuvoston koronatyöryhmä linjasi

kokouksessaan 14.1.2022, että valmistellaan sulkemiskorvaus ja kustannustuen jatko kompensoimaan toimenpiteiden aiheuttamia vahinkoja yrityksille.

Kustannustuen pian voimaantuleva kuudes vaihe on tarkoitettu jatkamaan viidettä vaihetta, ja on samalla tavoin ensisijaisesti tarkoitettu matkailu- ja ravintola-alan sekä tapahtuma-alan yrityksille, jotka ovat joutuneet kärsimään lievemmistä rajoitustoimista. Kustannustukea voi niin ikään hakea yritys, jonka toimintaan tai merkittävään osaan asiakaskunnasta on kohdistunut rajoituksia. Tuen luonne on pandemian edettyä muuttunut yleisestä taloudellisesta tuesta kohti elinkeinonharjoittajiin kohdistuvien julkisoikeudellisten rajoitusten kompensatiota. Tätä kehitystä on yleisesti ottaen pidetty suotavana (TaVM 33/2021, TaVM 5/2022). Kustannustuen lisäksi on säädetty sulkemiskorvauksesta yrityksille, joiden tilat on määrätty suljettaviksi. Tämäkin parantaa omalta osaltaan kohdentuvuutta juuri koronapandemiasta eniten kärsiville yrityksille.

Tukea ei ole kohdistettu suositusten, kuten etätyösuositusten vaikutuksiin, koska näiden identifiointi ja todentaminen olisi varsin vaikeaa ja tulkinnanvaraista, ja tosiasiaa heikentäisi edellytyksiä kohdentaa tukia juuri elinkeinonharjoittamisen rajoittamisesta kärsiville. Yritykset, joiden kokonaismyynnistä turistimyynti kattaa merkittävän osan on huomioitu valtiokonttorin korvauskäytännössä. Näiden katsotaan kärsivän Suomen asettamista maahantulorajoituksista. Valtiokonttori on toisin sanoen tunnistanut ja huomioinut erityisesti ulkorajaa koskevat rajoitukset tukikauden aikana.

Kysymyksen toinen osa kohdistuu erityisesti siihen, miten yritys voi hakemuksessaan Valtiokonttorille osoittaa ja dokumentoida yritykseen kohdistuvan rajoituksen ja näin välttää aikaa vievältä oikaisuprosessilta.

Valtiokonttori on rajannut sähköisen tukihakemuksen vapaata tekstikenttää siten, että yritys voi kuvailla yrityksen liiketoimintaa 500 merkin verran ja kuvailla julkisoikeudellista rajoitusta ja sen vaikutusta yrityksen liiketoimintaan lisäksi 800 merkin verran. Kyseisten rajauksien on kuitenkin katsottu aiempien kierrosten kokemusten perusteella olevan lähtökohtaisesti täysin riittävä asianmukaisen julkisoikeudellisen rajoituksen ja sen vaikutusten selvittämiseen tukihakemuksella.

Jotta tukihakemusten käsittely olisi mahdollisimman sujuvaa, itse hakemukselle ei ole mahdollista jättää liitteitä. Mahdolliset liitteet täytyy tarkastella aina manuaaliprosessissa ja ”varmuuden vuoksi” jätetyt liitteet hidastavat siten merkittävästi toimeenpanoprosessia ja tukien maksatusta. Useimmat tukihakemukset ovat ratkaistavissa ilman liitteitä. Tehdyllä valinnalla pyritään siis priorisoimaan mahdollisimman monelle yritykselle tuet mahdollisimman nopeasti.

Yrityksen on kuitenkin mahdollista jättää hakemuksensa lisäksi lisäselvityksiä. Tämä onnistuu tarvittaessa heti tukihakemuksen jättämisen jälkeen. Tämä tapahtuu samassa sähköisessä asiointipalvelussa, jossa itse tukihakemuskin jätetään. Valtiokonttori on ohjeistanut asiasta verkkosivuil-

laan ja esimerkiksi tukihakemusta koskevalla ohjevideollaan. Lisäselvityslomakkeelle on mahdollista jättää liitteitä. Valtiokonttori pyytää tuen harkinnanvaraista myöntämistä koskevia hakemuksia käsitellessään myös aktiivisesti itse tarvittavia lisäselvityksiä yrityksiltä. Tällainen lisäselvitys voisi olla esimerkiksi yrityksen kirjanpitoraportti, josta ilmenisi yrityksen julkisoikeudellisten rajoitusten alaisen liiketoiminnan osuus yrityksen kokonaisliiketoiminnasta.

Helsingissä 8.3.2022

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

VN/5289/2022-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: